

egunera ahulduz doazkigu. Trabak oro bidetik kendu ondoren, TB erdalduna berez datorkigu, inongo traumarik gabe. Eta eskandalurik gabe. ■ *Joan Alzibar.*

«Bertsogintzaren inguruan» deituriko ekintzen ulermenerako

Ikerketa hau Hezkuntzaren Teoria deitutako ezagutza-arlotik sortu da. Bertsolaritzak dituen aldeetarik —hala nola, espektakulua, barruko edukin literarioa, antropologiaren ikuspegia, «jolasa»/«jokoa» erlazio osagarria, eta abar luzea— jakintza konkretu baten transmisioaren berrikusketa da ekintza hauen aztergaia.

Ez da, beraz, jakintza bera aztertu nahi, ezta jakintza konkretu honen inguruan dauden elementu desberdinak ere. Jakintzaren transmisiorako erak ditugu ardatzak, gure ikuspegi hau oinarritzeko.

Dudarik gabe, bertsolaritzaren baitan dauden ezaugarriak (bertsoa, doinua, egitura-mota desberdinak, etab.) eta haren inguruan koka daitezkeenak (apustuak, txapelketak, produkzio-klase diferentek...) izan dira kontutan, baina ikerketaren gune ez baino aipamen osagarritzat jo ditugu. Hezkuntza, nola edo hala, «jakintzaren besterenganakuntza» baldin badugu edota horrela behintzat defini baldin badaiteke, *transmisio honi* begiratu diogu saio hauetan.

Eta zergatik erabiltzen den «begiratu», «ikuspegi», «berrikusketa» eta antzeko hitz-klasea, horrela uler daiteke: Hasieran esan bezala, hezkuntzaren teoria dugu abiapuntua. Beraz, hezkuntzaz konpreni litekeena argitu ondoren, *teoria-tzat* hartzen dena ekarri behar dugu hona. Honetarako, derrigorrezkoa zai- gu grekoz sortutako lehen pentsamendura joatea. Hona hemen, laburpen gisa.

Hasiera bateko grekoan teoriak «ohartu», «begiratu», «sumatu», «aztertu», «beha egon» eta antzeko edukinak omen zituen.

Pentsamenduaren garapenean *teoria* hau (ahoz-ahoz transmitituriko tradiziozko artea) hil egingo da errepikapenaren ondorioz lortutako esanahian —Sokrate hiltzen dute— beste zentzu batzuri hasiera emanez: *filosofia baiezkorra, zientzia heterodoxa* eta *zientzia ortodoxa*.

Dirudienez, lehenengo Grezia deitutako horretan, idazketa-aurrekoan, teoria zen jendeak begirada zorrozteko lortzen zuen ahalmen berezia. Orduko eskoletan, eta bizitza dastatzeko hain zuzen, maisuaren bidez, errepikapenez, hitzeginez, hasten omen ziren ikasleak gauzei antz ematen, mementuen desberdintasunak sumatzen, egoeren bereizketak aztertzen.

Praktika hauetarako ez zen azpimarratzen derrigorrezko ikuspegi berezi bat —eideatikoa, normalizakorra—, baizik ba-koitzaren subjektibitatea dela hasiera eta bukaera. Ez zegoen, beraz, gauzei buruz maisuek emandako bertsio bakarra, poli-beretsioa baizik. Ondorioz, bertsio nagusirik ezean, dena subertsio. Pentsamenduaren praktika, subertsioarena besterik ez ohi zen.

Baina, esan bezala, idazketa hedatzen hasi zenez geroztik, esanahi arras desberdina hartu zuen teoriak.

Filosofia positiboa deritzana Platonengandik datorkigu. Zientzia ortodoxoa, berriz, Aristoteleren eskutik. Bietan, ezaguna den bezala, teoria da beharrezkotzat jotzen denaren azterketa; eta Aristoteleregan, gainera, zientziaren maila lortzen du.

Esanahi-aldaketa hau dela medio, teoria eta praktika bereizten hasten dira, eta teoriak bertsio bakarraren edo normalizakorraren esanahia hartuko du.

Orduko beste ildoak Epikurok jorratutakoa dugu, zientzia heterodoxoa: honen arabera, teoriak, begiradaren zentzuarekin batera, proiektuarena du; eta are gehiago: teoria mintzamenaren mailan koka daiteke eta praxia, berriz, gauzen munduan.

Gure pentsamenduak, ezagunak diren zehazkizun guzti hauen emaitzak, ez du eremu honetatik ihes egiterik.

Gure saioak, orduan, *jakintza konkretu baten transmisioari begirada* izan nahi zuen. Begirada zientifikoa, bada, proiektuan bertan zetzan: praktika baten azterketaren metamintzamina; mintzamenak dituen azpiklaseei (ahozkoa, idatzia, keinuzkoa, etab.ei) buruzko diskurtsoa.

Azken batean, tradiziozko bidetik zientifikotasunaren ildo-ra doan ikasketa baten ikerketaren proiektua zen. ■ *Fito Rodriguez Bornaetxea*